

МОНІТОРИНГ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМАНСЬКОМУ НУС ЗДОБУВАЧАМИ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 051 ЕКОНОМІКА У 2020 РОЦІ.

Орієнтація на студента, як споживача освітніх послуг, в системі управління якістю освітнього процесу означає, по-перше, визначення ступеня задоволеності здобувачів вищої освіти організацією навчально - виховного процесу, по-друге, така оцінка необхідна для коригування дій в освітніх процесах шляхом внесення змін в освітні програми, управління, організацію та технології навчання. Отож, мета анкетування - моніторинг задоволеності студентів наданням освітніх послуг.

Моніторинг задоволеності здобувачів вищої освіти проводився шляхом оп - line опитування. Учасники анкетування - студенти денної форми навчання рівень вищої освіти - бакалавр. Всього опитано 43 здобувачі освіти, що навчаються за спеціальністю «Економіка».

На запитання «Як Ви оцінюєте рівень якості надання освітніх послуг Уманським НУС?» 70% респондентів із числа опитаних здобувачів вищої освіти зазначили, що високо, 25% - достатньо, 5% - задовільно (рис. 1.).

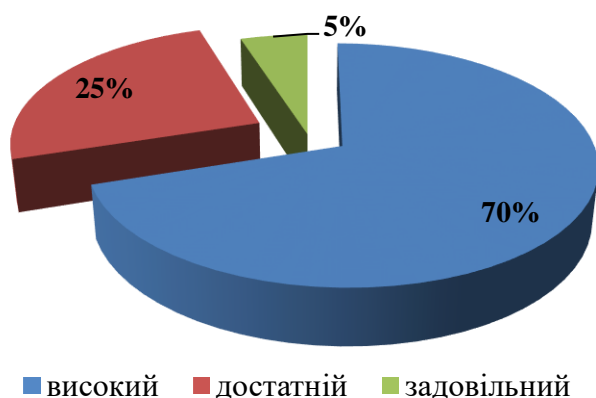

Рис.1. Оцінка рівня якості надання освітніх послуг, %

37 учасників опитування (86%) задоволені тим, що навчаються на обраній спеціальності, 6 здобувачів (14%) частково задоволені. Причиною свого незадоволення студенти вказують власне розчарування в обраній спеціальності. (рис. 2).

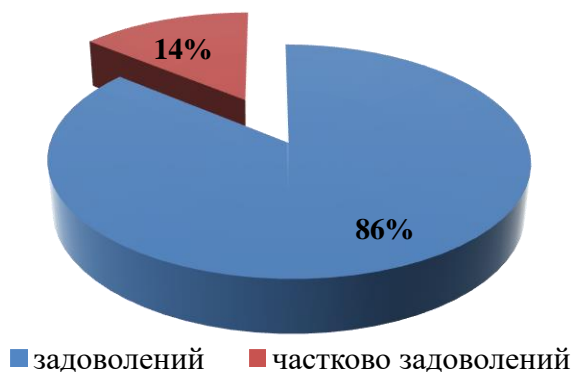

Рис.2. Рівень задоволення вибору спеціальності, %

На запитання анкети «Які проблеми, на Вашу думку, найбільшою мірою

ускладнюють навчання за обраною спеціальністю?» здобувачам пропонувалось обрати відповідь із наступного переліку (кількість варіантів вибору не обмежувалася): необхідність поєднувати навчання і роботу; особиста неорганізованість; надмірний обсяг навчального навантаження; незручний розклад; відсутність такту і педагогічної майстерності при викладанні окремих дисциплін; відсутність перспектив працевлаштування; вплив з боку інших студентів; недостатнє забезпечення навчально-методичною літературою та власне розчарування в обраній спеціальності. Узагальнені результати відображені у табл. 1.

Таблиця 1

Які проблеми найбільшою мірою ускладнюють навчання, на думку опитаних здобувачів

Перелік проблем	Кількість здобувачів	Відсоток
Необхідність поєднувати навчання і роботу	20	46,5
Особиста неорганізованість	9	20,9
Надмірний обсяг навчального навантаження	3	7,0
Незручний розклад	1	2,3
Відсутність такту педагогічної майстерності при викладанні окремих дисциплін	-	-
Відсутність перспектив працевлаштування	-	-
Вплив з боку інших студентів, що перешкоджають прояву Ваших здібностей під час навчальних занять	2	4,6
Недостатнє забезпечення навчально-методичною літературою	-	-
Власне розчарування в обраній спеціальності	-	-

Стабільно актуальними (три роки поспіль) залишаються проблеми перших позицій: необхідність поєднувати навчання і роботу (обрали 46,5% опитаних), особиста неорганізованість (20,9%).

На запитання анкети «Чи знаєте Ви, що Ваше навчання відбувається у відповідності до затвердженої освітньої програми?» 100% респондентів знають про основний документ, який регламентує процес їх навчання. На запитання «Чи ознайомлені Ви з цілями та змістом освітньої програми», 98% студентів відповіли, що ознайомлені з цілями та змістом освітньої програми.

Позитивним моментом є те, що 100% респондентів знають про основний документ, який регламентує процес їх навчання та ознайомлені з цілями та змістом освітньої програми. Із них 72% стверджують, що структура освітньої програми відповідає їхнім очікуванням та 23% – частково відповідає, 5% –

важко відповісти (рис. 3.).

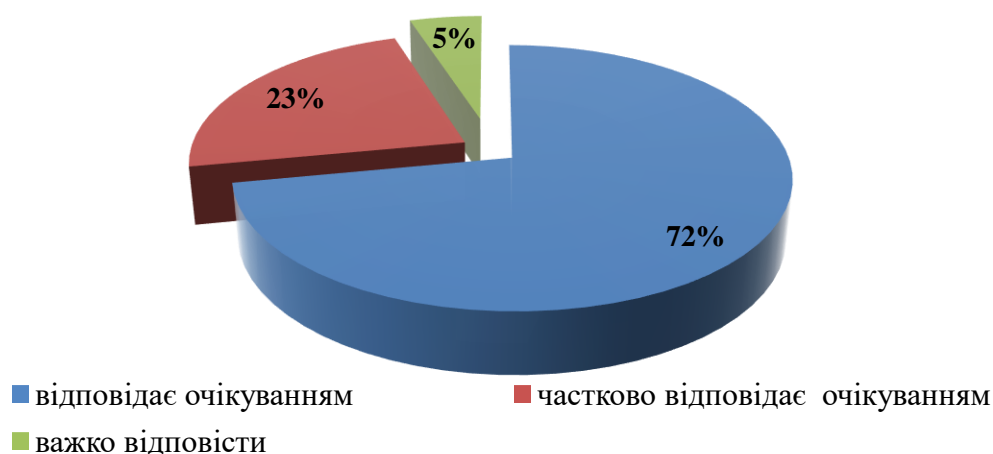

Рис. 3. Відповідність структури освітньої програми «Економіка» очікуванням здобувачів вищої освіти (у відсотках)

Здобувачі вищої освіти оцінювали ефективність методів і методику викладання дисциплін за обраною спеціальністю, а також рівень стимулювання їх до самоосвіти й науково-дослідницької діяльності. Узагальнені відповіді представлені у табл. 2 і 3.

Таблиця 2

Оцінка здобувачами вищої освіти ефективності методів викладання і навчання, які застосовуються за освітньою програмою «Економіка»

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>Результати опитування</i>
Висока	37 осіб (98,8%)
Середня	6 осіб (14%)

Таблиця 3

Рівень стимулювання здобувачів вищої освіти до самоосвіти й науково – дослідницької діяльності за освітньою програмою «Економіка»

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>Результати опитування</i>
Високий	18 осіб (42%)
Достатній	21 особа (49%)
Задовільний	4 особи (9%)

Як свідчать результати опитування, більшість здобувачів задоволені ефективністю методів викладання і навчання та рівнем стимулювання до самоосвіти.

На запитання «На Вашу думку, чи усі дисципліни, що вивчаються, необхідні для Вашої професійної діяльності?» було отримано наступний розподіл відповідей (рис. 4.)

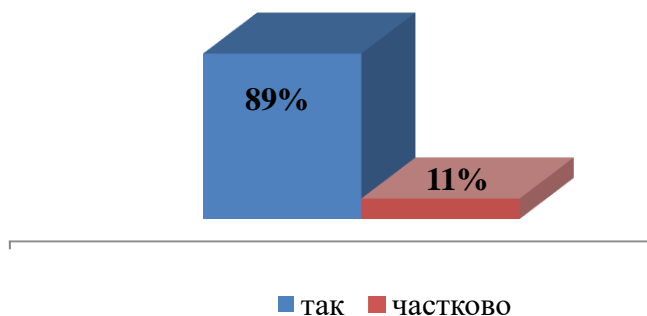

Рис. 4. Необхідність дисциплін для професійної діяльності, осіб

Оскільки структура освітніх програм по спеціальностях передбачає індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін, 89,5% опитуваних підтвердили реалізовану можливість самостійного обрання навчальних дисциплін для їх подальшого вивчення, 9,4 % респондентів засвідчили часткову їх реалізацію та 7,1% – ще не мали такої можливості (переважно здобувачі 1 року навчання).

Узагальнені відповіді по запитаннях наявності можливості та реалізації вільного вибору дисциплін представлені на рис. 5.

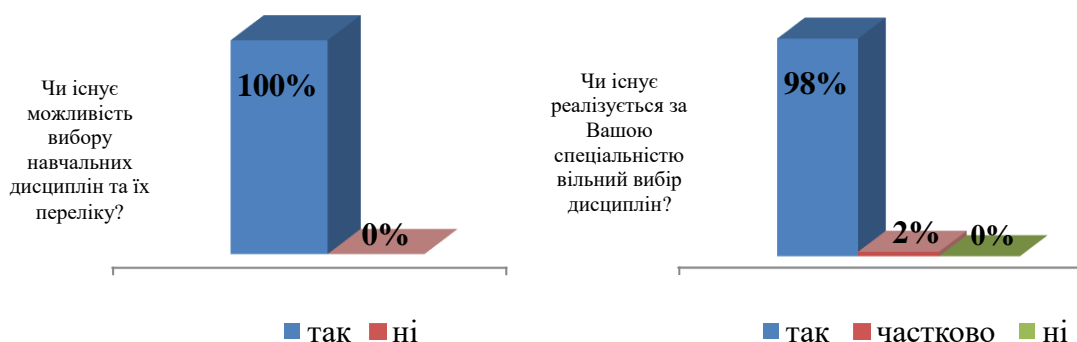

Рис. 5. Наявність можливості та реалізації вільного вибору дисциплін за освітньою програмою «Економіка» (у відсотках)

Блок запитань щодо якості освітнього процесу дозволяє визначити рівень задоволення студентів якістю викладання дисциплін та системою оцінювання. Відповідаючи на запитання щодо видів аудиторних занять, які переважають у студентів, 23% опитаних зазначили лекції, 67% – практичні або семінарські заняття. Респондентам було запропоновано визначити доцільність залучення професіоналів-практиків, експертів та представників роботодавців до викладання дисциплін, що є необхідною складовою організації освітнього процесу. Отримані за результатами анкетування дані дають змогу стверджувати, що в переважній більшості (93%), студенти зацікавлені і бажають переймати досвід професіоналів-практиків безпосередньо у навчальному процесі, 7% – сумніваються в цьому.

Також здобувачам вищої освіти було запропоновано вказати, яким чином вони дізнаються про форми контролю, порядок і критерії оцінювання під час вивчення навчальних дисциплін (рис. 6).

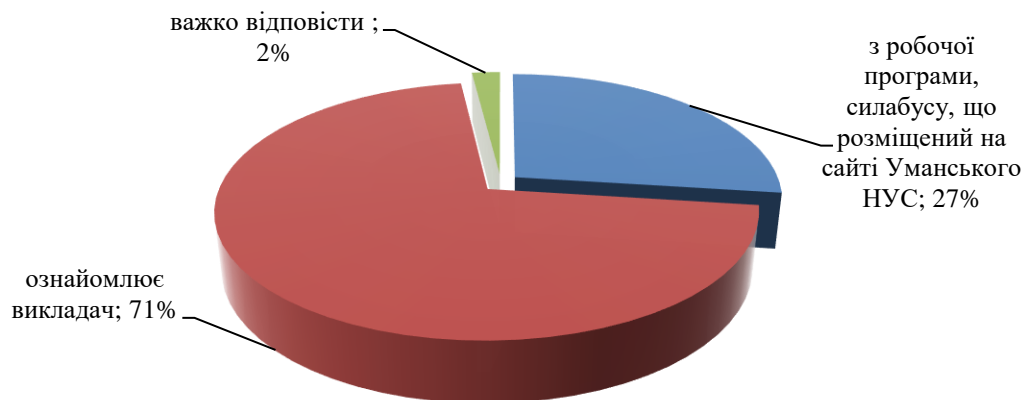

Рис. 6. Ознайомлення здобувачів вищої освіти із формами контролю, порядком і критеріями оцінювання під час вивчення навчальної дисципліни

Процедури забезпечення якості оцінювання передбачають ознайомлення студентів заздалегідь із існуючими методами оцінювання, критеріями виставлення оцінок, які оприлюднені і знаходяться у відкритому доступі (зокрема на веб-сайті університету). Дані, отримані за результатами анкетування, свідчать, що у переважній більшості (71 %) викладач пояснює студентам методи і критерії оцінювання на початку вивчення курсу. Відповідно, переважна більшість здобувачів цілком згодні з тим, що існуючі процедури проведення контрольних заходів запобігають конфлікту між студентом і викладачем щодо об'єктивності оцінювання.

З поміж всіх наявних способів контролю знань при проведенні екзамену 49% опитаних здобувачів вищої освіти найбільш об'єктивним вважають комбінацію екзаменаційних питань і тестових завдань, 32% - електронне тестування, 14% - тестування (у письмовій формі) та 5% - співбесіда.

Важливо відзначити високий рівень чинної системи оцінювання результатів навчання студентів університету. На запитання «Чи об'єктивна, на Вашу думку, чинна система оцінювання результатів навчання студентів в університеті?» 86% опитаних здобувачів відповіли ствердно, 14% вважають чинну систему частково об'єктивною.

Щодо запитання «Чи є у Вас можливість, при потребі, оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів?» частина опитаних (88%) відповіли «Так», 12% - не знають про таку можливість, або у них не виникала необхідність оскарження.

Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності. Опитування здобувачів щодо практикозорієнтованості навчання (рис. 7) показує достатній рівень обсягу практичної підготовки 72%, частково задоволені обсягом практики 19% опитаних та 9% вважають, що практики зі спеціальності замало. Відповідний і відсоток задоволеності здобувачами тих компетентностей, які вони здобули та/або розвинули під час практичної підготовки.

Рис. 7. Задоволеність обсягом практичної підготовки та компетентностями, здобутими та/або розвиненими під час практичної підготовки за освітньою програмою «Економіка» (у відсотках)

Здобувачі вищої освіти оцінювали доступність та якість підручників, методичних вказівок, конспектів лекцій тощо в електронній та друкованій формах; комп'ютерне забезпечення освітнього процесу. Узагальнені результати опитування представлені у табл. 4 і 5.

Таблиця 4

Доступність здобувачам вищої освіти УНУС підручників, методичних вказівок, конспектів лекцій в електронній та друкованій формах

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>Результати опитування</i>
Так	33 особи (77%)
Частково	9 осіб (21%)
Ні	0 осіб (0%)
Важко відповісти	1 особа (2%)

Таблиця 5

Відповідність освітнім потребам комп'ютерного забезпечення освітнього процесу в УНУС

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>Результати опитування</i>
Так	35 осіб (82%)
Частково	7 осіб (16%)
Ні	0 осіб (0%)
Важко відповісти	1 особа (2%)

Забезпеченість освітньо-професійної програми «Економіка» матеріально-технічними ресурсами більшість опитаних здобувачів вищої освіти оцінили на

високому рівні, а університет, в свою чергу, приділяє велику увагу якості навчальних ресурсів та відповідає за забезпечення ефективної та безперебійної роботи комп'ютерної та мережевої інфраструктури, інформаційних сервісів та їх розвиток відповідно до вимог користувачів та особливостей освітнього процесу. На ОПП популяризується академічна доброчесність та використовуються відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Відповідно на запитання «Чи ознайомлені Ви із принципами академічної доброчесності?» 84% опитаних відповіли, що ознайомлені з принципами академічної доброчесності, 14% – частково і 2% – ще не встигли ознайомитися.

На запитання «Яким чином популяризується академічна доброчесність в Уманському НУС?» здобувачам пропонувалось обрати відповідь із наступного переліку (кількість виборів не обмежувалася). Узагальнені результати відображені на рис. 8.

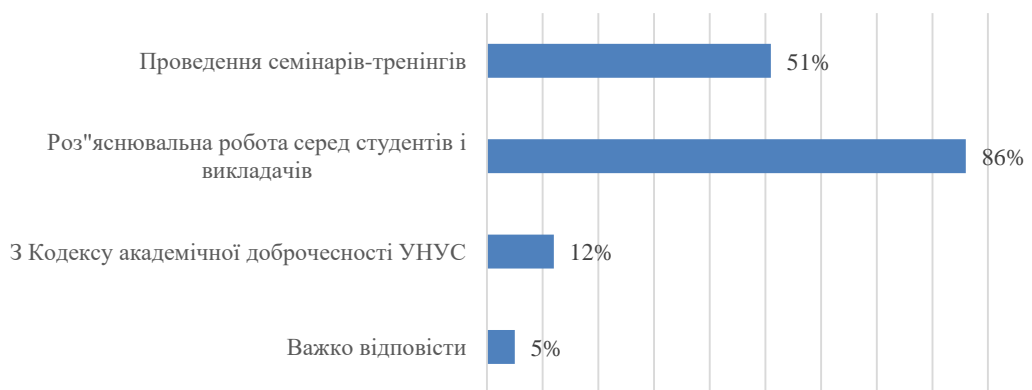

Рис. 8. Популяризація академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти за ОПП «Економіка» (у відсотках)

Із загальної кількості опитаних студентів 73% стверджують, що не зустрічались із проявами недоброчесності.

Здобувачам вищої освіти було запропоновано визначити із перерахованих варіантів, які санкції щодо студентів можуть бути доцільними у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності (рис. 9).

Рис. 9. Санкції щодо студентів, які є доцільними у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності, %

Варіант повторного проходження оцінювання (залік, іспит, контрольна робота)

отримав найвищий відсоток (86%), повторне вивчення дисципліни – 12%, відрахування із університету – 2%.

Особлива увага в опитуванні приділена блоку запитань щодо потреб та інтересів здобувачів вищої освіти. Гострота певних питань, їх невирішеність можуть призводити до глибокої психологічної кризи особистості. Тому в ході дослідження ми намагалися також з'ясувати, які проблеми особистого характеру є для наших студентів сьогодні найбільш актуальними. За результатами анкетування щодо безпечності освітнього середовища для життя і здоров'я студентів можна зробити висновок, що відповідні послуги надаються на високому рівні і задовольняють більшість студентів (рис. 10).

Рис. 10. Фактори забезпечення безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я, %

Анкетування показало, що здобувачі вищої освіти, що навчаються за ОПШ «Економіка» у своїй більшості задоволені можливостями, які надає їм освітнє середовище Уманського НУС. За результатами опитування перші три позиції належать закладові громадського харчування (університетській їдальні) – 74%, безпечним умовам проживання у гуртожитку – 65% та розвитку спорту – 35%. Питання щодо безпеки життя і здоров'я студентів обговорюються переважно на зустрічах з кураторами академічних груп, із заступниками деканів із навчальної та виховної роботи, з психологом, представниками ради студентського самоврядування та в ході інструктивних бесід з викладачами під час вивчення навчальних дисциплін. При проведенні анкетування також досліджувалась наявність соціальної підтримки, яка надається студентам під час навчального процесу, якщо у них виникають значні труднощі (рис.11).

Рис. 11. Напрями надання соціальної підтримки, %

На питання «Чи брали Ви участь у програмах міжнародної академічної мобільності?» 35 студентів (81%) відповіли «Ні», та 8 студентів (19%) відповіли «Так». З перерахованих проблем, які виникають при бажанні брати участь у міжнародному обміні чи стажуванні, 35% здобувачів вказали на невелику кількість місць за програмами міжнародної академічної мобільності та 42% на наявну різницю у навчальних планах різних закладів вищої освіти та 23% на недостатню кількість пропозицій закордонних ЗВО-партнерів (рис. 12.).

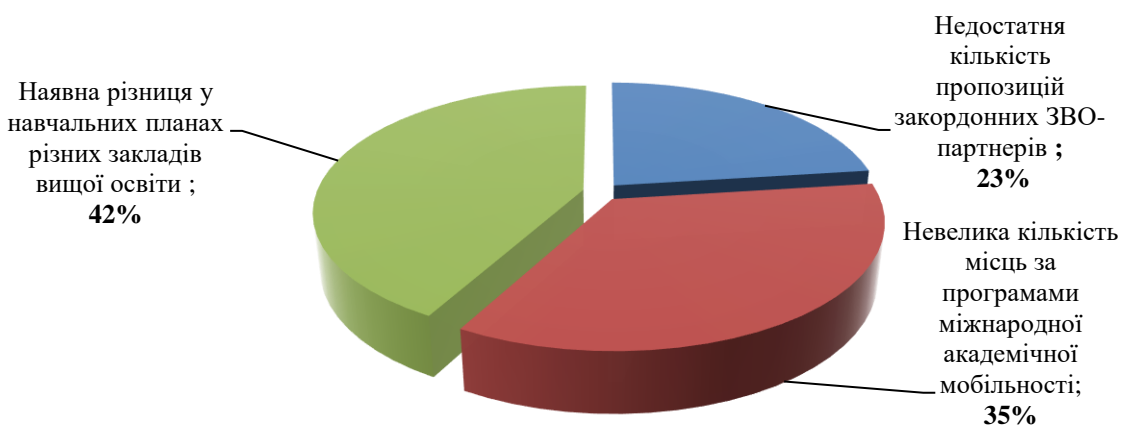

Рис. 12. Проблеми участі здобувачів вищої освіти у програмах міжнародної академічної мобільності, %

81% опитаних здобувачів вищої освіти задоволені рівнем організації роботи студентського самоврядування в Уманському НУС, 17% - задоволені частково; 2% - не задоволені. Відповідно багато студентів приймають активну участь (72%) у заходах, які проводяться студентським самоврядуванням, отримані результати (рис. 13.)

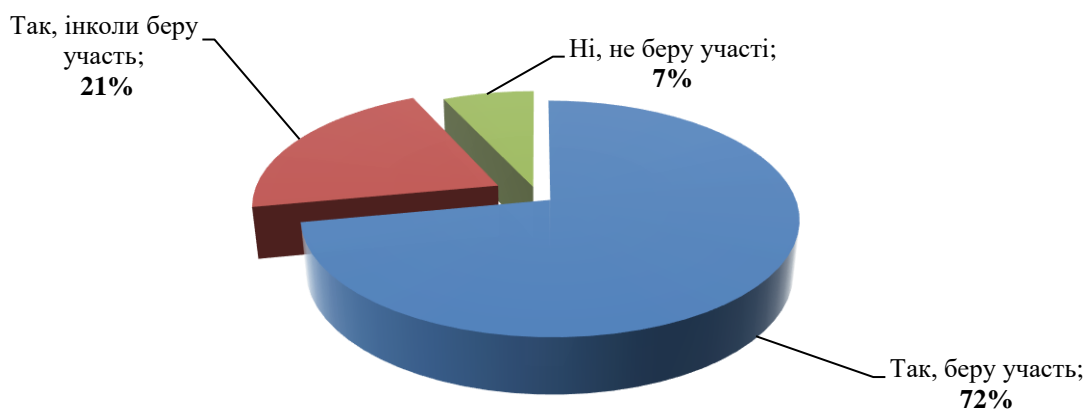

Рис. 13. Участь студентів у заходах, які проводить студентське самоврядування, %

На запитання «Що, на Вашу думку, слід змінити в освітній програмі для Вашої спеціальності?» 29 студентів (67%) із загальної кількості опитаних відповіли, що нічого не слід змінювати і їх все влаштовує. Частина респондентів мала окремі пропозиції і зауваження для поліпшення якості навчання та викладання за освітньо-професійною програмою. Зокрема, такі пропозиції стосувались збільшення кількості годин, що виділяються на вивчення іноземної мови; запровадження програм обміну студентами з закордонними ЗВО; збільшення кількості дисциплін вільного вибору; розширення використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі; поглиблення практичної підготовки на підприємствах; розширення практики проведення спільних занять з фахівцями-практиками.

ВИСНОВОК

За результатами опитування з'ясовано, що в Уманському НУС забезпечено належний рівень освітньої, організаційної, інформаційної, соціальної та консультативної підтримки здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОПП «Економіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Для удосконалення та підвищення рівня освітніх послуг, що надаються здобувачам, доцільно застосувати наступні заходи:

1. Врахувати результати опитування при формуванні та модернізації освітньої програми.
2. Гаранту освітньої програми, кураторам академічних груп забезпечити обов'язкове проведення зустрічей зі студентами для ознайомлення зі змістом освітніх програм, каталогом вибіркових дисциплін, системою оцінювання в університеті, зокрема – про право студентів на зміну оцінки шляхом її оскарження та принципами доброчесності відповідно до основних положень в освітньому процесі.
3. Продовжувати та розширювати практику залучення роботодавців, професіоналів-практиків успішних підприємців, громадських діячів до

реалізації освітнього процесу.

4. Посилити практичну підготовку студентів, розширювати перелік баз практики шляхом укладання договорів з підприємствами, установами та організаціями, поглиблювати прикладну спрямованість навчальних дисциплін.

5. Залучати студентів до програм внутрішньої та міжнародної академічної мобільності для розширення можливостей проходження студентами навчання за кордоном у межах проектів міжвузівської співпраці.

6. Сприяти працевлаштуванню випускників, допомагати у плануванні й розвитку професійної кар'єри.

7. Продовжити практику щорічного опитування студентів щодо задоволеності освітньою програмою та якістю освітніх послуг. Відстежувати позитивну динаміку та виявляти слабкі чи проблемні зони з метою вжиття своєчасних заходів.

8. Забезпечити подальшу популяризацію принципів академічної доброчесності серед здобувачів освіти, всіляко сприяти їх дотриманню та формуванню культури академічної доброчесності.